

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
11.05.2017

Sak:

Revisjon av kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ved UiT og fastsetting av akkrediteringsprosess for nye studieprogram

Innstilling til vedtak:

1. Universitetsstyret slutter seg til planene for utforming og innhold i det nye kvalitetssystemet for utdanningsvirksomheten ved UiT.
2. Universitetsstyret godkjenner forslaget til akkrediteringsprosess. Universitetsdirektøren bes om å ferdigstille akkrediteringsprosessen i samråd med arbeidsgruppa og gis fullmakt til å godkjenne endelig prosess.

Bakgrunn

Nåværende kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ved UiT ble fastsatt av universitetsstyret den 16. juni 2009 (sak S 47-09), og det ble evaluert og godkjent av NOKUT i 2012. Siden den gang har det vært gjort mindre justeringer og tilpasninger av systemet, blant annet i forbindelse med fusjonene. Disse endringene har i all hovedsak vært knyttet til administrative rutiner og ansvarsfordeling innenfor de ulike forvaltningsområdene (jf. del 5 i gjeldende kvalitetssystem).

Inneværende år er kravene til studietilbudene og til institusjonenes kvalitetsarbeid skjerpet gjennom endringer i [Studiekvalitetsforskriften](#) fra Kunnskapsdepartementet og ny [Studietilsynsforskrift](#) fra NOKUT. UiTs kvalitetssystem skal revideres og videreutvikles som følge av disse endringene og for å tilpasse det bedre til den fusjonerte institusjonen UiT er i dag.

Universitetsdirektøren har oppnevnt en arbeidsgruppe som har fått overordnet ansvar for å revidere systembeskrivelsen (vedlegg 1). Det er i tillegg oppnevnt en undergruppe med spesielt ansvar for utvalgte deler av systembeskrivelsen (vedlegg 2). De to arbeidsgruppene består av faglige og administrative ansatte fra alle nivå i organisasjonen. Undergruppa har i tillegg en studentrepresentant. Arbeidet startet opp i februar 2017 og det tas sikte på at revidert kvalitetssystem legges fram for godkjenning i universitetsstyret i februar 2018. Forslag til nytt kvalitetssystem vil bli sendt på høring internt ved UiT før det fremmes for universitetsstyret¹.

I denne saken orienteres styret om planene for utforming og innhold i det nye kvalitetssystemet og bes om å gi sin tilslutning til dette. Arbeidet så langt har hovedsakelig vært konsentrert om akkreditering av studietilbudene, og arbeidsgruppa har utarbeidet et forslag til akkrediteringsprosess som styret her bes om å ta stilling til. Studietilbud som vedtas opprettet

¹ Det skal vurderes om systemet også skal sendes på høring til utvalgte eksterne aktører.

etter at de nye forskriftene trådte i kraft den 9. februar 2017, skal vurderes etter nye kriterier. I tillegg til skjerpede krav til studietilbudene, innebærer det blant annet nye krav til dokumentasjon av institusjonens vurderinger og akkrediteringsvedtak. Det vurderes derfor som nødvendig at styret allerede nå fastsetter hvordan UiTs prosess for akkreditering av nye studietilbud skal være. Alle detaljer og prosedyrebeskrivelser er ikke ferdig utarbeidet enda og universitetsdirektøren vil ferdigstille dette i samråd med arbeidsgruppa etter styrets behandling av denne saken.

Nytt kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ved UiT

I revidert studiekvalitetsforskrift og ny studietilsynsforskrift er fokuset flyttet fra institusjonenes *kvalitetssikringssystemer* til det samlede *kvalitetsarbeidet* som gjøres i studieprogrammene og ved institusjonen. Institusjonenes ansvar for tilsyn, kvalitetssikring og videreutvikling av egne studietilbud er tydeliggjort, og det stilles økte krav til det systematiske kvalitetsarbeidet og til dokumentasjon. Dette gjelder både ved akkreditering av nye studietilbud og i evaluering, utvikling og tilsyn med eksisterende studieprogram. Det er blant annet presisert at institusjoner som har fullmakt til å akkreditere egne studietilbud, skal basere akkrediteringen på de samme standarder og kriterier som NOKUT legger til grunn. Det er også krav om at institusjonene jevnlig skal kontrollere om studiene oppfyller alle nasjonale og eventuelle institusjonsspesifikke krav, og at vurderinger og resultater fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunnlaget for institusjonenes egne vurderinger av den samlede studieporteføljen.

Videre medfører endringene mer fokus på studieprogramnivået, herunder krav om tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring- og utvikling av det enkelte studieprogram. Studentenes læring er satt i sentrum, og det stilles krav til at institusjonene må ha betydelig fokus på å legge til rette for studentenes læring og sikre at de oppnår forventet læringsutbytte. Internasjonalisering, arbeids- og samfunnslivsrelevans er også gitt mer oppmerksomhet.

Kvalitetssystemet ved UiT skal videreutvikles i samsvar med fokusskiftet som er vektlagt i de nye bestemmelsene og legge til rette for at kvalitetsarbeidet innrettes mot de viktigste faktorene for at studentene skal oppnå et godt læringsutbytte. Det skal videre legges vekt på å tydeliggjøre roller og ansvar på alle nivå, og det skal utarbeides et årshjul for kvalitetsarbeidet. Det er også et mål at det nye systemet skal være brukervennlig og et godt verktøy i kvalitetsarbeidet. Ulike digitale løsninger skal vurderes, både med tanke på publisering og synliggjøring av selve systembeskrivelsen på nett, og offentliggjøring av evalueringsresultater.

Universitetsdirektøren har i mandatet til arbeidsgruppa lagt opp til at det nye kvalitetssystemet skal organiseres rundt tre hovedområder: (1) Akkreditering av studier, (2) evaluering og kvalitetsutvikling og (3) kontroll og tilsyn.

Akkreditering av studier

De nye bestemmelsene presiserer som nevnt at alle institusjoner, også de med selvakkrediteringsfullmakt, skal legge kravene i forskriften til grunn ved etablering av nye studietilbud. Videre skal akkrediteringsprosessen, herunder institusjonens vurdering av alle kriteriene, studieplan og akkrediteringsvedtak, dokumenteres. Selv om dette kravet egentlig ikke er nytt, medfører presiseringen at det er nødvendig å justere UiTs interne akkrediteringsprosess for å sikre at alle påkrevde forhold rundt studieprogrammet er tilstrekkelig vurdert og dokumentert, før universitetsstyret fatter vedtak om akkreditering. Arbeidsgruppas forslag til akkrediteringsprosess presenteres nærmere i eget avsnitt nedenfor.

Evaluering og kvalitetsutvikling

Evalueringer av studietilbudene har som formål å bedømme, videreutvikle og heve studiekvaliteten. Det skal utarbeides et system for periodisk evaluering av alle studietilbudene ved UiT, og det skal legges til rette for offentliggjøring av evalueringsresultatene. Det skal videre fastsettes krav til dokumentasjon av evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeidet, og det skal etableres rapporteringsrutiner som sikrer at det frembringes tilstrekkelig informasjon om kvaliteten i studietilbudene, samt at denne informasjonen gjøres tilgjengelig for alle relevante mottakere (styrer, ledelse, studenter, læringsmiljøutvalg m.fl.).

Arbeidet skal ta utgangspunkt i og bygge videre på gode erfaringer fra enhetenes eksisterende evalueringssystemer- og praksiser. Systembeskrivelsen skal blant annet si noe om hva som skal evalueres, innholdet i evalueringene, eksempler på metoder som kan benyttes og hvordan evalueringsresultatene skal følges opp og bidra til kvalitetsutvikling i studietilbudene. Det skal også vurderes hvordan tilbakemeldinger UiT får gjennom Studiebarometeret, Underviserundersøkelsen, læringsmiljøundersøkelser, kandidatundersøkelser og andre interne og eksterne undersøkelser og evalueringer, skal følges opp, samordnes og sees i sammenheng med øvrige evalueringer av UiTs studietilbud.

Kontroll og tilsyn

Det skal etableres et system for jevnlig *kontroll* av om etablerte studietilbud oppfyller akkrediteringskravene (re-akkreditering av studietilbudene). Kontrollen kan eksempelvis baseres på en syklisk utvelgelse av studier, utvalgte kriterier, eller som følge av indikasjoner på sviktende kvalitet. Dokumenterte resultater fra studieprogrammet (f.eks. evalueringer, data knyttet til rekruttering og gjennomføring) må også legges til grunn når etablerte studietilbud kontrolleres. Dersom kontroll av studietilbudene avdekker kvalitetssvikt, kan det medføre ulike sanksjoner eller at det er nødvendig å føre nærmere *tilsyn* med studietilbudet.

I styrets behandling av gjennomgangen av studieporteføljen del 1 (bachelorprogrammene og femårige masterprogram, sak S 66/16), ble det vedtatt at det skal etableres en instans ved UiT som skal føre kontroll og tilsyn med studietilbudene, ofte omtalt som LOKUT (Lokalt organ for kvalitet i utdanningen). Universitetsdirektøren fikk i oppdrag å foreslå hvordan dette skal innrettes ved UiT, og vedtaket følges nå opp gjennom arbeidet med kvalitetssystemet. Arbeidsgruppa skal vurdere og utrede ulike modeller nærmere, og forslag til innretting legges fram for styret sammen med forslag til nytt kvalitetssystem i februar 2018. UiTs gjennomgang av studieporteføljen del 1 og 2 har gitt nyttig kunnskap og erfaring med kontroll av studietilbudene, og den har synliggjort nødvendigheten av at dette gjøres jevnlig. Erfaringer fra dette omfattende arbeidet må tas med inn i arbeidet med å utforme et system for jevnlig kontroll av studietilbudene ved UiT.

Forslag til akkrediteringsprosess ved UiT

Høsten 2013 ble det igangsatt et forbedringsarbeid der målsettingen var å utarbeide mer effektive rutiner og legge til rette for bedre flyt i arbeidet med å utvikle nye studieprogram og studieplaner. Som resultat av dette ble det utarbeidet en [studieplanprosess](#) bestående av 9 trinn. I tillegg ble det utviklet prosedyrebeskrivelser der hvert trinn er beskrevet mer i detalj (vedlegg 3). Studieplanprosessen skulle bidra til en tydelig arbeids- og rollefordeling og effektivisering av arbeidsflyten slik at avklaringer og beslutninger gjøres på rett tid og på rett nivå i prosessen. Det ble videre etablert en administrativ ressursgruppe for arbeidet med studieprogram og studieplaner. Ressursgruppa består av en representant fra hvert fakultet og ansatte i Avdeling for utdanning

(UTA). Ressurspersonene skal være pådrivere for kompetansebygging og bidra inn i prosesser ved sine enheter, samt bidra til kompetansedeling og erfaringsutveksling på tvers av enhetene.

Implementeringen av studieplanprosessen startet i januar 2015. Likevel er det fortsatt slik at universitetsdirektøren mottar søknader om oppretting av program og studieplaner som har mangler. Alle trinn i prosessen blir heller ikke alltid fulgt. Det ble gjort et grundig og omfattende arbeid i forbindelse med utformingen av studieplanprosessen, og arbeidsgruppa ser ikke at det er hensiktsmessig eller nødvendig med en tilsvarende ny gjennomgang. Arbeidsgruppa har derfor tatt utgangspunkt i gjeldende prosess og foreslår noen justeringer i denne, blant annet for å styrke strategisk forankring og vurderinger av faglig kvalitet i nye studietilbud. Forslag til endringer beskrives nærmere i det følgende.

Fra studieplanprosess til akkrediteringsprosess

Det foreslås å erstatte benevnelsen *studieplanprosess* med *akkrediteringsprosess* for å tydeliggjøre at det handler om å akkreditere studietilbudene.

Strategisk forankring hos dekan og universitetsledelsen

I henhold til gjeldende studieplanprosess skal initiativ til nye studieprogram vurderes strategisk av fakultetets faglige ledelse før de eventuelt utredes nærmere og søkes opprettet. Dersom faglig ledelse gir klarsignal for videre utredning, ligger det også i prosedyrene at blant annet universitetsledelsen og UTA skal orienteres om planene. Det er imidlertid ikke etablert rutiner som sikrer at denne informasjonen når fram til nivå 1, og det er i dag stor variasjon i hvor langt prosessen er kommet når dette skjer.

Avgjørelser om nye studietilbud er strategisk viktige og prioriteringer knyttet til hvilke studietilbud UiT skal satse på, må vurderes i forhold til universitetets samlede studieportefølje. Arbeidsgruppa foreslår derfor at den strategiske vurderingen av nye studietilbud styrkes ytterligere ved at den også forankres hos universitetsledelsen, før det legges ned tid og ressurser til videre utredning. Dette er også i henhold til skjerpede krav om strategisk utvikling av institusjonens studieprogramportefølje. Dekanet skal fortsatt gjøre sine vurderinger, og det foreslås at disse oversendes til universitetsdirektøren v/UTA. UTA legger videre til rette for at forslaget blir vurdert av Strategisk utdanningsutvalg (SUV). Som rektoratets rådgivende organ er det hensiktsmessig at SUV vurderer forslaget og gir sin anbefaling til universitetsledelsen, før det avgjøres om planene skal utredes videre eller stoppes. Universitetsdirektøren v/UTA orienterer fakultetet om universitetsledelsens avgjørelse. Dersom SUV i framtiden opphører eller utvalgets rolle og funksjon endres slik at det ikke lenger er hensiktsmessig at de gjør vurderinger som beskrevet over, må andre innretninger vurderes.

SUV har faste månedlige møter og det vil derfor være mulig å legge opp til at utvalget gjør slike vurderinger fortløpende. En slik ordning trenger derfor ikke strekke prosessen betydelig utover i tid sammenliknet med i dag. Arbeidsgruppa anser det som mer uheldig dersom det legges ned et stort arbeid med å utvikle studietilbud som i siste instans ikke blir godkjent av strategiske grunner.

Under diskusjon av saken i arbeidsgruppa ble det reist spørsmål ved om det var hensiktsmessig og nødvendig å formalisere den strategiske forankringen som beskrevet over. Det ble blant annet diskutert hvorvidt dette i praksis innebærer at dekan og faglig ledelse ved fakultetene fratas myndighet og ansvar for strategisk utvikling av fakultetets studieportefølje, og det ble foreslått å i stedet vurdere andre mekanismer for å sikre at informasjon om planer for nye studietilbud når

universitetsledelsen på et tidligere tidspunkt enn det som ofte er tilfelle i dag. Flertallet i arbeidsgruppa mente imidlertid at den foreslåtte måten å gjøre det på også må sees på som en støtte til fakultetsledelsens avgjørelse. I tilfeller der universitetsledelsen eventuelt går imot dekanens anbefaling, vil overordnede vurderinger av det samlede studietilbudet og universitetets strategiske satsinger være avgjørende.

Fagfellevurdering og/eller høring

Bruk av fagfellevurdering av utdanning og undervisning er et av tiltakene som fremheves i stortingsmeldingen *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* (Meld. St. 16, 2016-2017) for å heve utdanningskvaliteten. Det vises i meldingen blant annet til at noen institusjoner har innført krav om at eksterne fagfeller skal benyttes i utviklingen av nye studieprogram, men at dette generelt er for lite utbredt i sektoren. Regjeringen har derfor signalisert at de vil stimulere til økt bruk av fagfellevurdering både innenfor undervisning, og i vurdering av innhold og kvalitet i studieprogrammene.

Arbeidsgruppa foreslår at fagfellevurdering av nye studietilbud skal være en forutsetning for at det kan søkes om akkreditering. Fagfellevurderingen skal ha som mål å styrke den faglige kvaliteten i studieprogrammene, samt de faglige vurderingene som gjøres underveis i prosessen og som legges til grunn for universitetsstyrets akkrediteringsvedtak. Det vurderes som hensiktsmessig at fagfellevurderingen gjøres før programmet legges fram for godkjenning i instituttstyre, programstyre, studieutvalg eller tilsvarende, det vil si før trinn 4 i den gjeldende prosessen. Dette vil bidra til å sikre en grundig faglig vurdering av programmet før beslutninger skal tas. Ved at beslutningsgrunnlaget styrkes, reduseres også risikoen for at saken underveis i prosessen må returneres til tidligere trinn for å utredes nærmere, og prosessen som helhet kan gjennomføres mer effektivt.

Noen ganger kan det være hensiktsmessig å sende forslag til nye studieprogram ut på høring blant relevante eksterne og eventuelt interne aktører og instanser. Ulike høringsinnspill kan bidra til kvalitetssikringen av det nye studieprogrammet. Dette kan være spesielt aktuelt for rammeplanfestede utdanninger, utdanninger med påfølgende autorisasjonskrav og andre profesjonsutdanninger. Arbeidsgruppa foreslår derfor at akkrediteringsprosessen åpner for at eksterne høringer kan benyttes som et alternativ til, eller som et supplement til, ekstern fagfellevurdering.

Det må utarbeides nærmere retningslinjer både for fagfellevurdering og høringer, og for hvilke forhold ved det planlagte studieprogrammet de minimum skal omfatte. Det må også gis retningslinjer for når høringer kan benyttes i stedet for fagfellevurdering.

Oppfølgingsplan og oppfølging av eventuelle merknader fra universitetsstyret

I forbedringsarbeidet som ledet fram til gjeldende studieplanprosess ble det foreslått å innføre en rutine for særlig oppfølging av nyopprettede program og etter større revisjoner av eksisterende studieprogram. I henhold til trinn 7 i gjeldende prosess skal universitetsstyret vedta en slik oppfølgingsplan, og fakultetet skal vurdere hvordan oppfølgingen skal skje. Dette har imidlertid ikke blitt fulgt opp i tilstrekkelig grad, og det er kun i enkelte tilfeller at krav til oppfølgingsplan har inngått i styrets vedtak. Arbeidsgruppa foreslår at dette følges tettere opp i den nye akkrediteringsprosessen og inngår i ethvert styrevedtak om oppretting av nye studietilbud.

Akkrediteringsprosessen skal sikre at alle forhold er tilstrekkelig utredet og dokumentert før søknad om oppretting legges fram for styret. Noen ganger kan det likevel være at universitetsdirektøren og/eller styret har merknader til saken som må følges opp av fakultetet etter at vedtak om oppretting er fattet. Det ligger i dag ingen krav om at fakultetet orienterer universitetsdirektøren om hvordan eventuelle merknader blir fulgt opp. Arbeidsgruppa foreslår at dette innføres som praksis i den nye akkrediteringsprosessen for sikre at de blir fulgt opp og at alle påkrevde forhold er tilstrekkelig dokumentert.

Universitetsdirektørens vurderinger

Revisjon og videreutvikling av kvalitetssystemet for utdanningsvirksomheten ved UiT er et viktig og omfattende arbeid. Det er tidkrevende å utarbeide en ny systembeskrivelse som dekker alle påkrevde forhold og som er utformet på en måte som gjør systemet anvendelig for aktører i kvalitetsarbeidet på alle nivå. Med unntak av akkrediteringsprosessen, som arbeidsgruppa har utarbeidet konkrete forslag til endringer i, er øvrige hovedområder så langt kun på planleggingsstadiet. Universitetsdirektøren mener likevel det er hensiktsmessig at styret vurderer planene for innretning og innhold som foreligger så langt for å sikre at det videre arbeidet skjer i henhold til styrets ønske. Universitetsdirektøren har ingen ytterligere kommentarer til planene som foreligger og anbefaler at styret slutter seg til disse.

Universitetsdirektøren er kjent med at flere institusjoner har en ordning der nye studietilbud som er under planlegging behandles av institusjonens styre i to omganger. Først søkes det om godkjenning til å utvikle et nytt program, i neste omgang godkjennes program og studieplan. Universitetsdirektøren mener arbeidsgruppas forslag om å styrke strategisk forankring gjennom universitetsledelsen, og å benytte SUV som rådgivende organ i en slik sammenheng, både er mindre byråkratisk og mer dynamisk enn alternativet med to fulle styrebehandlinger. Universitetsdirektøren støtter også arbeidsgruppas øvrige vurderinger og forslag til endringer i akkrediteringsprosessen. Det anbefales at styret godkjenner arbeidsgruppas forslag og at universitetsdirektøren gis fullmakt til å ferdigstille prosessen og tilhørende prosedyrebeskrivelser. Dersom det kommer tilbakemeldinger gjennom høring om nytt kvalitetssystem som tilsier at det må gjøres større endringer i prosessen, vil disse bli lagt fram for vurdering av styret i forbindelse med fastsettingen av det nye kvalitetssystemet.

Jørgen Fosslund

konst. universitetsdirektør

Heidi Adolfsen
studiedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Hege Svendsen

Vedlegg

- 1 Mandat til arbeidsgruppe for revisjon av kvalitetssystemet
- 2 Mandat til undergruppe evaluering og kvalitetsutvikling
- 3 Prosedyre for oppretting av nye studieprogram